

Prime-time

written by Ilona Wevers en Reinier Geurts

26 juni 2019

“Goeiemorgen. Pak je boek erbij, bladzijde 34. Ga in stilte verder waar je gebleven bent en als je klaar bent, kom dan een nakijkblad halen. Als je vragen hebt, dan hoor ik het wel.”

In deze wellicht herkenbare lesstart wordt gebruik gemaakt van de 3B-aanpak (Bek houden, Boek open en Beginnen!). Deze aanpak is vaak een gemiste kans om een potentieel interessante les goed te starten. Maar welke aanpak werkt dan wel?

Alert!

We schreven al [eerder](#) over het meest cruciale moment in de les, het moment waarop leerlingen het meest alert zijn: prime-time (David Sousa, 2012). Tijdens de prime-time kun je voorkennis ophalen, een attitude van nieuwsgierigheid en belangstelling ontlokken en gericht zijn op het doel van de les (ook al heb je dat doel nog niet genoemd) (Werkhoven, van Dijk 2018).

Tijdens het begin van de les onthouden leerlingen nieuwe informatie het beste. De nieuwsgierigheid prikkelen is hierbij een voorwaarde om leerlingen aan te zetten tot denken, werken en leren.

Lesstarters

Op welke manier kun je de les starten, zodat je de prime-time optimaal benut? Hieronder enkele voorbeelden:

- Begin met een experiment. MIT Professor Walter Lewin laat in [dit](#) filmpje bijvoorbeeld zien hoe hij de wet van behoud van energie volledig vertrouwd. Maak leerlingen nieuwsgierig naar wat er komen gaat. Vraag aan leerlingen waar zij denken dat het experiment over gaat of wat het resultaat zal zijn. Achteraf kun je bespreken wat hen verbaasde. Wat hadden ze wel/niet verwacht?
- Begin met een uitdagende vraag. Waarom lezen vrouwen zulke slechte boeken? Waarom besta jij uit slechts vier puzzelstukjes? Waarom zou Nederland vaker moeten overstromen? Bij de [Universiteit van Nederland](#) geven Nederlandse topwetenschappers gratis college op internet. Elke week word je verrast door de wetenschap achter boeiende vragen. Bij 'selecteer categorieën' kun je verschillende vak(gebieden) aanvinken. Laat leerlingen een hypothese formuleren.
- Op de website van de [Nationale Wetenschapsagenda](#) vind je bijna 12.000 vragen die de Nederlandse bevolking heeft gesteld aan de wetenschap. Deze zijn samengevat in 140 clustervragen. Als je een vraag selecteert verschijnt een uitgebreide toelichting, de ingediende vragen die origineel gesteld zijn en organisaties die het vraagstuk hoog op de agenda hebben staan.
- Begin met de actualiteit. Op [Dilemma Actualiteit](#) wordt iedere twee weken een nieuwe actualiteitsopdracht geplaatst. De actualiteitsopdrachten bestaan uit teksten, links naar filmpjes, nieuwsbronnen en uitgebreide werkbladen.
- Neem leerlingen [fictief](#) mee op reis of begin met het voorlezen van een [verhaal](#). Dit is krachtig wanneer je leerlingen stil laat zijn en hun ogen laat sluiten. Op die manier kunnen ze echt opgaan in het verhaal.
- Begin met een stomme video of film (haal de ondertiteling weg en/of zet het geluid uit). [Nieuwsuur in de klas](#) / schooltv is een goede bron om uit te putten. Laat leerlingen bedenken waar de video over gaat op basis van wat ze zien en daarbij elke aanname onderbouwen. Bij [video's waarin personen](#) aan het woord komen, kun je leerlingen vragen wat diegene vindt, denkt of vertelt. Wat is zijn/haar standpunt of mening? Vraag hierbij steeds door. Waarom denk je dat diegene dit vindt, denkt of vertelt? Op die manier is deze lesstarter geschikt om leerlingen in te laten leven in

anderen en een onderwerp vanuit verschillende perspectieven te benaderen. Let op! Zorg dat je de video bij de start van de les op groot scherm zet, zodat leerlingen de titel niet zien. Bepaal van tevoren hoeveel seconden / minuten je laat zien.

- Laat alleen een krantenkop zien. Laat leerlingen bedenken waar de rest van het artikel over zal gaan? Wat is er gebeurd? Voor de moderne vreemde talen kun je een krantenartikel in de desbetreffende taal gebruiken. Kies koppen waarvan niet meteen duidelijk is wat de boodschap is. Denk aan 'what's killing Yosemite's trees?' of '¿De verdad llegaron a la Luna?'
- Begin met een sprekende foto. Met de werkvormen '[kijken](#), [denken](#), [afvragen](#)' en '[zoom-in](#)' kun je het verhaal achter een foto van internet of het lesboek (die je groot projecteert in het lokaal) bespreken.
- ...

De 4B-aanpak

Er zijn ontelbaar veel mogelijkheden om de lesstart zo te organiseren dat leerlingen meteen alert zijn. In bovenstaande voorbeelden wordt gebruik gemaakt van de zogenaamde 4B-aanpak: Boeien, Binden, Bezig zijn en Begeleiden. Hoewel dit geen garantie voor succes is, helpt deze aanpak wel bij het krijgen en vasthouden van de aandacht (Uit: [Een pakkend begin!](#)).

Hou hierbij wel voor ogen dat je lesstart niet zomaar 'iets leuks' of 'iets anders' moet zijn. Zorg dat je het leerdoel voor ogen houdt. Je zet de leerlingen 'aan' om vervolgens nieuwe informatie beter te laten beklijven. Kanttekening hierbij is dat de nadruk in deze fase niet teveel moet liggen op foutieve of verwarrende informatie, aangezien dit ook kan beklijven bij leerlingen. Tijdens de prime-time onthouden leerlingen namelijk vooral *nieuwe* informatie, ongeacht of deze juist of onjuist is.

We zijn benieuwd met welke pakkende lesstarter jij onlangs je les bent begonnen. Laat het ons weten in de reacties!

Dit artikel is afkomstig van Vernieuwonderwijs.nl.

Bekijk de meeste recente versie van ons artikel op onze website.

Vernieuwender**wijs**